

TIDNINGEN STÅL

GRÖNT RUM BLIR NYTT
LANDMÄRKE I GÖTEBORG

BYGGER UT I LIDKÖPING
Stark tillväxt för Stena Ståls filial

▷ TUNGT RÖRPROJEKT
I DJUPASTE GRUVAN
Bergteamet fixar vattnets väg åt Boliden

SUG EFTER UNDERHÅLL GER
HÖGTRYCK FÖR JERNBRÖ

STÅL OCH BETONG GÅR HAND I HAND

En titt i backspegeln ger en tydlig bild: det har varit en rätt dramatisk tid sedan november förra året. Prisutvecklingen har varit av en kaliber som vi inte sett tidigare, inte på så kort tid och inte med så kraftiga uppgångar.

Det som hände för ett år sedan var att utvecklingen av covid-vaccin visade sig ha gått bättre än någon hade kunnat hoppas på. Det skapade en stor framtidsoptimism, där en konsumtions- och investeringsvilja genererade stor efterfrågan. Det orsakade ett race för råvaror där efterfrågan fick priserna att skjuta ordentligt i höjden.

De senaste månaderna har läget stabiliserat sig. Råvarupriser har gått ned och prisutvecklingen har planat ut. Efterfrågan är fortsatt stor men den möts också av andra krav. Till exempel har Kina, som står för cirka 55 procent av den globala ståltillverkningen, strypt sin produktion för att hantera inhemska miljöutmaningar.

Hållbarhet och miljöfrågor ställer nya krav på framställningen av råvaror. Ett annat exempel på detta är vad som händer på Gotland just nu, där Cementa fått problem med tillstånden för kalkbrytning i Slite, en utvinning som har pågått i hundra år. Kommer det inte en långsiktig lösning blir det allvarliga återverkningar för svensk byggindustri. I förlängningen blir det kännbart även för vår egen bransch, för stål och betong går hand i hand.

I det sammanhanget har det blivit tydligt hur viktig en branschförening kan vara. **Svensk Betong** har drivit ett starkt arbete för att få de politiska makthavarna att uppmärksamma konsekvenserna, läs mer i intervjun med Svensk Betongs vd **Malin Löfsjögård** på sidan härintill.

En av våra reportrar har varit på besök

hos **Bergteamet** i Boliden, ett företag som har fått mycket att göra i takt med att gruvindustrin har fått ny fart, läs mer på sidorna 10–13. Även i deras verksamhet är för övrigt betong en avgörande komponent när gruvtunnlar ska säkras upp.

För att hålla i gång svensk industri krävs det starka servicepartners. **Jernbro** är en av dem, ett företag med en enorm bredd och kompetens. Vi fick en intervju – se uppslaget 16–17 – med en av deras arbetsledare, som bland annat berättar om hur den så kallade gröna stålvägen skapar arbete i Norrland.

Vi har även fått en intervju med hela Sveriges historielärare, **Herman Lindqvist**, som är aktuell med en bok om Erik av Pommern, en kung som enligt författaren är rejält underskattad. Bland annat var han förresten aktiv med just att starta upp gruvor. Trevlig läsning!

Hans Svensson
Vice vd och marknadschef, Stena Stål.

TIDNINGEN STÅL

En tidning om stål som ges ut av Stena Stål.

Postadress:
Box 4088,
400 40 Göteborg

Besöksadress:
Fiskhamnsgatan 8,
414 58 Göteborg
Telefon: 010-445 00 00

JONAS HÖGLUND
Ansvarig utgivare

HANS SVENSSON
Redaktör

Vi gillar tips och synpunkter på tidningen. Hör gärna av dig till oss på adress redaktionen@stenaastal.se

Besök oss på webben:
www.stenaastal.se
www.stenaastal.no

Produktion:
Newsroom, Göteborg
www.newsroom.se

Framsidesbilden:
Bergteamets Joakim Stighäll,
foto: Patrick Degerman.

Tryck:
RisbergsAdbox

Cementkrisen – dilemma utan enkla lösningar

Det mesta såg klart ut för fortsatt kalkbrytning för Cementa på Gotland. Men den 6 juli kom kалlduschen om att deras ansökan om förnyat tillstånd hade avvisats.

Av THOMAS DRAKENFORS

För branschföreningen Svensk Betongs vd Malin Löfsjögård innebar beskedet i somras att hon kastades rakt in i en cementkris.

– Det blev ingen semester direkt, säger hon.

Efter ett par månader med intensivt

"Hundratusentals byggnadsarbetare skulle riskera varsel ..."

påverkansarbete lämnade regeringen den 21 september över ett förslag till speciallag till riksdagen: Cementa får en tillfällig frist på åtta månader för att bryta den kalksten som de ännu inte har utvunnit inom det tidigare tillståndet som upphör den 31 oktober.

Vad vore en långsiktig lösning på betongkrisen?

– En del säger att det väl bara är att

importera från andra håll, men det är inte så lätt, säger Malin Löfsjögård.

I närområdet och i övriga Europa finns inga leverantörer med kapacitet att fylla gapet om Cementas produktion på Gotland, två miljoner ton per år, upphör.

Enligt Malin Löfsjögård måste nya försörjningskedjor skapas från länder som Kina och Turkiet, något som kan ta årtal.

– Det krävs exempelvis nya terminaler och silos i hamnarna. Hamnarna kanske även måste byggas ut. Dessutom är cement ett fukt känsligt material som inte går att transportera hur som helst.

Ett annat dilemma är koldioxidavtrycket.

– Det skulle öka med import exempelvis från Kina. Men även från Europa, på grund av transportererna. Och för att energimixen i Sverige är bättre än på andra håll.

En annan baksida för klimatet är att Cementa arbetar för att utveckla världens första klimatneutrala cementfabrik.

Kalkimport? Även där blir det problem med både logistikkedjor, liksom med tillgången. Kanske går det att lösa på några år ...

– ... men svensk byggindustri skulle hamna i kris innan dess. Hundratusentals byggnadsarbetare skulle riskera varsel och stora projekt skulle få stoppas.

Hur går ni vidare nu?

– Den akuta situationen är förhoppningsvis avvärd. Men speciallagen kommer inte att räcka, fler politiska initiativ krävs. Min förhoppning är att det ska gå att få till ett nytt långsiktigt tillstånd.

Annars ...?

– Annars står svensk byggindustri inför en mycket bekymmersam situation.

MALIN LÖFSJÖGÅRD

Ålder: 49 år.

Yrke: Vd för Svensk Betong, civilingenjör och har doktorerat på betongbeläggningar.

Bor: Stockholm.

Familj: Man, två barn och hund.

Intressen: Löpträning och skidåkning.

Håller på: Djurgården.

Kör: Volkswagen Tiguan, tills hon får sin nya elbil vid årsskiftet. Men bor centralt och går mest.

I händelsernas centrum. Malin Löfsjögård har haft fullt upp hela sommaren, efter att det blev klart att Cementas tillstånd att utvinna kalk i Slite på Gotland riskerar att upphöra.

– Det har bedrivits kalkbrytning där i hundra år, säger hon.

Foto: Boel Ferm

LUGNET EFTER STORMEN

Som ni kan se av vår prisgraf har prisutvecklingen stannat av och planat ut. Det känns som om man kan börja andas igen efter ett år med en prisrusning som saknar motstycke. Men vart är vi på väg nu? Kan vi förvänta oss prissänkningar inom kort?

Uppgifterna i marknaden är tvetydiga.

Av HANS SVENSSON, vice vd och marknadschef

Malmpriser och skrot har gått ned i pris under hösten. Mest på järnmalm där spotpriserna har halverats. Detta har ännu

inte återspeglats i någon större omfattning i stålpriserna. En brasklapp är att malm och skrotpriser verkar ha bottnat ur och att vi ser en uppgång de senaste veckorna.

Komponentbrist är ett ord som används

"Efterfrågan på stål är fortsatt god och kommer så att förbli med de uppdämda behov som finns i spåren av covid"

Prisutveckling stål.

Vägda importpriser Stena Stål AB. Index 100 = juni 2008

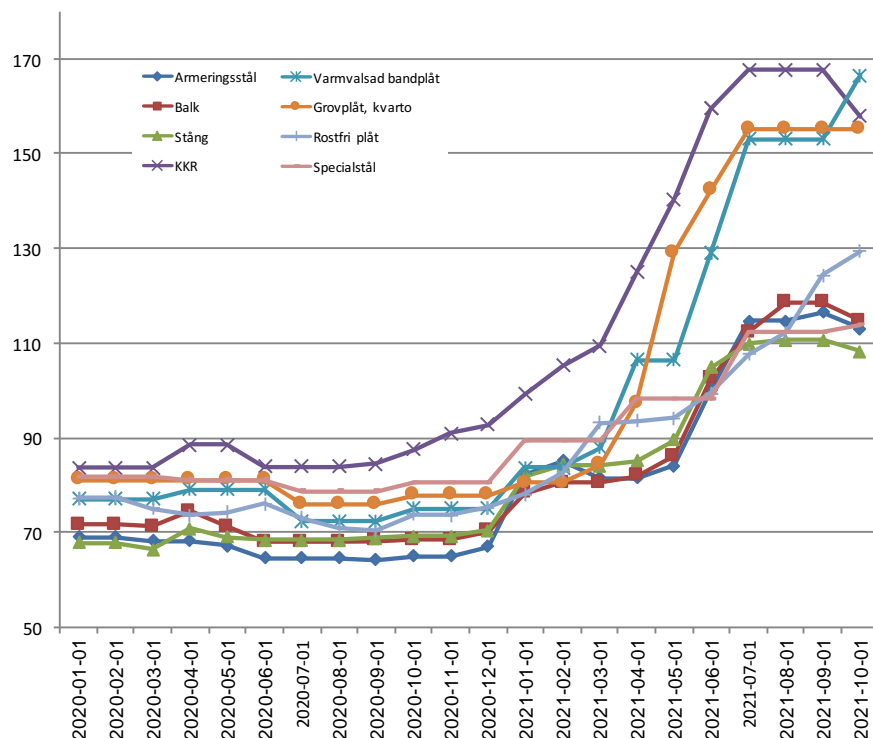
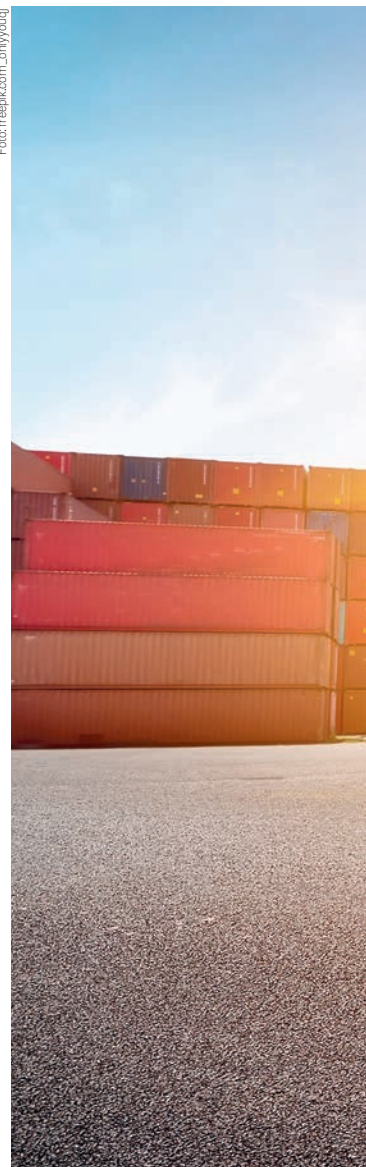

Foto: freepik.com, onkyouaj

allt mer flitigt och särskilt inom fordonsindustrin. Bristen på halvledare gör att produktionslinor har fått stoppats med jämna mellanrum. Dessa problem verkar kvarstå ett tag till och det gör att stål-förbrukningen bromsas.

Hittills har den lediga kapaciteten använts till att bygga upp låga lagernivåer till normala. En hårt ansatt underleverantörsindustri har också kunnat börja köra sin produktion efter normala förhållanden och mer kostnadseffektivt med ökande lager.

Efterfrågan på stål är fortsatt god och kommer så att förbli med de uppdämda behov som finns i spåren av covid. Ekonomiska stödpaket kommer att hjälpa till att få hjulen att rulla igen. I Kina har de beslutat att begränsa stålproduktionen till 2020 års nivå för att begränsa miljöpåverkan. Det gör förmodligen att Kina kommer att öka sin import, så trots en ökad produktion i andra länder balanseras tillgången.

Den stora utmaningen den närmaste tiden är tillgången på energi och särskilt

i elektrisk form. Det är en global utmaning. Priserna har gått upp kraftigt och några stålverk har infört ett energitillägg på sina produkter. Att framställa stål är energiintensivt.

Så det finns faktorer som pekar åt olika håll när man skall bedöma det framtida stålpriset. Efterfrågan kommer att vara god, utbudet har ökat och minskat. Vissa kostnader har minskat och några har ökat. Så sammantaget tror jag på små förändringar de kommande månaderna.

Stena Ståls team i Lidköping.

Jesper Johansson, kundansvarig, Robin Hellman, säljare, Stefan Svedberg, lager och transport, Oskar Magnusson, lager, Håkan Kroon, säljare, Mattias Gustafsson, chaufför och Johannes Ahlstedt, filialchef.

Foto: Jeanette Larsson Winerö

Större kostym för filialen i Lidköping

En stark ökning av försäljningen. Så ser lägesrapporten ut för Stena Ståls filial i Lidköping.

– Vi har fått ett genombrott med nya kunder i Bohuslän, Dalsland och Trestad, säger filialchefen Johannes Ahlstedt.

Av THOMAS DRAKENFORS

Ny säljare på plats – Jesper Johansson – med bra kontakter i delar av regionen som tidigare var något av vita fläckar på kartan. Det satte fart på omsättningen förra våren.

En skön känsla enligt Jesper Johansson, som har lång erfarenhet från branschen.

– Jag hade jobbat 15 år på andra sidan, som kund. Anledningen till att jag hamnade här var att jag var nyfiken på att prova något nytt. Och det känns rätt gott att det funkar bra, säger han.

Enligt Johannes Ahlstedt har de

Bra kontaktnät. När säljaren Jesper Johansson började på Stena Stål under våren 2020 tog han med sig sitt kontaktnät in – och lyckades bredda kundregistret rejält. – Jag hade jobbat länge på andra sidan, som beställare, och känner många i branschen, säger han.

fått in ett 50-tal nya kunder de senaste ett och ett halvt åren, och tonnaget som skeppas ut från filialen i Lidköping har stigit med cirka 30 procent. Ironiskt nog kom ökningen ungefär samtidigt som coronaviruset började få fäste i världen, en period då stora delar av svensk industri fick allvarliga problem med leveranskedjorna.

– Resultatmässigt har det varit en riktigt bra period för oss. Och jag är lite stolt över att vi har lyckats med det utan att dra på oss några kostnader, säger han.

En annan framgångsfaktor för gänget i Lidköping är Stena Ståls webbborder, som fått bra genomslag i regionen.

– Allt fler affärer går den vägen. När kunderna ringer så är det mer och mer för att de behöver hjälp eller råd. Och då gäller det att vara på hugget och ta hand om dem.

De är sju personer som jobbar ihop i Lidköping. Tre säljare, en kombinerad säljare och lagerpersonal, en som sköter lager och transportplanering, en som kör den egna turbilen samt en lagerarbetare.

Filialens placering i landet? Mycket bra enligt Johannes Ahlstedt. Skaraborg är en stark industriregion där det går åt en hel del stål.

– Det är som i Småland, det finns svarvare, fräsare och lasermaskiner i varenda hörn, och åtgången på material är ganska stabil. Mycket plåt och specialstål, även en del rostfritt. Det är ju här i Skaraborg och i Småland som svensk tillverkningsindustri finns! säger han.

På lagret ligger som regel runt 300 ton och väntar på att levereras ut. Det fylls på varje dygn från Stena Ståls huvudlager i Västerås och från enheten för specialstål i Värnamo. Filialen har en egen turbil

**"STENA STÅLS
WEBBORDER
HAR FÅTT BRA
GENOMSLAG I
REGIONEN"**

plus en inhyrd åkare som kör iväg med materialet till kunderna.

En produkt som har gått riktigt bra är SSAB:s 355-plåt som de började lägga på lager för ett par år sen. En betad och anoljad plåt, speciellt anpassad för laserskärning.

– Mycket jämn och hög kvalitet. Den har blivit något av en succé.

"VI HAR HAFT VÄXT-VÄRK ETT TAG. DE NYA YTORNA KOMMER ATT BEHÖVAS"

JOHANNES AHLSTEDT,
filialchef Lidköping

När Tidningen Stål kommer på besök till filialen, några hundra meter från Vänerens strand, har nyligen en yta på 1 500 kvadratmeter schaktats och hårdlagts med asfalt i anslutning till lokalerna. Där ska filialen så småningom expandera och bli

större efter att ha växt ur det gamla bygget och "slagit i taket".

– Vi har haft växtvärk ett tag. De nya ytorna kommer att behövas, säger Johannes Ahlstedt.

Kundarbete. Jobbet med att få in nya kunder flyter på bra och filialen i Lidköping har ökat sin omsättning ordentligt.

Foto: Jeanette Larsson Winerö

HALLÅ DÄR,

Stefan Svensson, ny som vd på Stena Stål. Du kommer närmast från Stena Recycling?

Av THOMAS DRAKENFORS

– Stämmer, jag har varit COO* på Stena Recyclings danska bolag. Men nu skiftar jag fokus ... från återvinning till grossistverksamhet.

Mycket nytt att sätta sig in i?

– Stål och järn har jag hållit på med länge. Men visst, det blir lite nytt kring produkter och terminologi.

Vad gör du första tiden på nya jobbet?

– Jag ser fram emot att komma ut och träffa kunder och medarbetare. Mitt ledarskap har alltid präglats av att jag lägger mycket tid på att träffa människor, både kunder och medarbetare.

Vad är viktigast att tänka på i rollen?

– Att bygga en stabil och sund organisation, som är lönsam och växer. Nöjdheten är ett starkt fokus, kundnöjdheten likväl som nöjdheten internt.

* Fotnot: Chief Operating Officer

STEFAN SVENSSON

Ålder: 45 år.

Bor: "I Köpenhamn, men jag flyttar till Skara, min hembygd, inom kort."

Familj: Fru, två grabbar och en hund.

Intressen: Padel, golf, löpning och viner från Piemonte.

Håller på: "Det vågar man knappt säga när man jobbar i Göteborg, men det är AIK."

Kör: Volvo XC 90.

KONST Skulpturparken Pilane på Tjörn firar 15 år med separatutställningen **Standing on Land** som består av sex monumentala skulpturer av **Sean Scully**. Han är en av de mest namnkunniga konstnärerna på den internationella konstscenen i dag. Född 1945 i Dublin men bor och arbetar i New York sedan 1975.

Utöver måleriet arbetar han med monumentala skulpturer av stenblock, träbalkar och stål. Ibland handlar det inte ens om att bearbeta utan om att utifrån materialets fysiska förutsättningar skapa gåtfulla objekt.

Som **Air Cage** (ovan), en gigantisk bur av cortenstål, som med sin luftiga men brutala skelettkonstruktion, skapar en djup kontrast till Pilanes idylliska landskap.

Skulpturerna i cortenstål lever, andas och åldras på sitt eget sätt. Ursprungligen har cortenstål en mörkgrå stålfärg. Fukten, särskilt saltvatten, gör dock att färgtonen skiftar över tid och övergår från orangebrun till rödbrun.

Närmast marken får skulpturerna oftast en mer intensiv brun nyans på grund av fukten från underlaget.

ERICA HOLM

EXTRA ALLT

– när gruvjätten
byter kroppspulsåder
i Renström

Det är ingen liten operation när Sveriges djupaste gruva byter pumpanläggning för att hålla undan vatten.

Bland annat sänks nära 800 meter rör i rostfritt stål genom en nyborrad kanal i berget för att anslutas till en ny pumpstation nere i gruvan.

Tidningen Stål följde med Bergsteamet som leder arbetet.

Har startat rörens
våg ner genom
berget

Av TOMMY APELQVIST

Till det yttre ser det ut som ett partytält med skorsten förlagt till en krater. Men det är här – på marken strax intill Renströmsgruvans befintliga brytningsområde i Boliden – som ett av landets just

nu största och mest spännande rörprojekt pågår.

Kratern är egentligen den ned-sänkning som uppstått sedan jordmassor schaktats undan för att frilägga berget under.

Här har entreprenadföretaget Orefields raiseborrat* en lodrät

RENSTRÖMSGRUVAN

En av tre underjordsgruvor i Bolidensområdet och med sina 1 500 meter Sveriges djupaste.

I bruk sedan 1952. Här bryts komplexmalm innehållande zink, koppar, bly, guld och silver. Ägaren Boliden fick nyligen tillstånd att öka brytningen av berg (till 520 000 ton per år). Expansionen kräver satsningar i infrastrukturen.

Tung satsning. Inne i tältet på bilden ovan övervakar Bergteamets Pontus Westin och Bolidens Kristina Viklund rörsänkningen, som är en del i en stor infrastruktursatsning.

kanal genom malmkroppen. Bara 0,66 meter bred, men 760 meter djup. Arbetet tog ett drygt halvår och pågick dygnet runt.

– Genom att borra långsamt blir precisionen högre. Inget får gå fel. När rören är på plats i hålet kommer man aldrig åt dem mer, säger

Magnus Bergkvist, som jobbar med specialprojekt på Bergteamet vilka svarar för rörsänkningen.

Därför ställs mycket höga krav på materialet. Det måste tåla det inre och yttre tryck som uppstår när som mest 225 kubikmeter

vatten i timmen ska tryckas uppåt, samtidigt som det omgivande hålet kan komma att vattenfyllas.

– Plaströr? Det duger inte. Här gäller bara högsta kvalitet i rejält duplexstål, säger han.

Inne i tältet har rörsänkningen

EXTRA ALLT (forts)

▷ precis inletts, vilket görs i längder om 12 meter från en ställning ovanför borrhålet. Allt eftersom ett rör saktas sjunker ställs nästa rörlängd ovanpå den som är på väg ned. Sen tar svetsroboten över och fogar samman dem.

Magnus Bergkvist, Bergteamet

Enligt Pontus Westin, platschef Bergteamet håller svetsfogen samma klass som i kärnkraftverk.

– Det får inte finnas en enda por, säger han.

För att inte det allt tyngre och längre röret ska falla nedåt hänger det i stål vajrar som är fästa i lyftankare i rörbotten. Ovan mark hålls vajrarna i spänning av sex hydrauliska domkrafter som står uppe runt hålet och ömsom nyper åt, ömsom matar fram millimeter efter millimeter.

– Fördelen med tekniken är att vi kan sänka godset kontrollerat och meto-diskt, säger Pontus Westin.

Till sist tittar botten av röret ned genom gruvtaget och förankras.

– Sedan tar andra över och ansluter rören till pumpen respektive reningsverket ovan jord. För vår del återstår då bara att dra upp vajrarna. Men än är vi inte där. Rören sänks med en hastighet av två rör i timmen.

Det är inget snabbjobb direkt?

– Nej, men i den här branschen får man inte ha bråttom. Noggrannhet och erfarenhet är avgörande. Sånt kan inte hastas fram.

*Raiseborring = Först förborras hålet med en smalare pilotborr. Därefter fästs en grövre uppåtriktad borrkrona på bollen och "dras" uppåt varpå hålet får rätt dimension.

"Inget får gå fel. När rören är på plats i hålet kommer man aldrig åt dem mer"

Stora krafter. Hydrauliska domkrafter håller emot och matar fram vajrarna som bär upp det allt längre röret. – Utrustningen är analog och i grunden ganska enkel, men det gäller att övervaka domkrafterna så att de håller samma hastighet, säger Ivar Karlsson, inlånad från Bygging Uddeman under den initiala delen av sänkningen.

BERGTEAMET

Bergentreprenad-företag i Boliden. Specialiserat på uppdrag åt gruvindustrin, inte minst under jord. Uppdragen handlar bland annat om schaktarbeten, infrastruktur, bergförstärkning och uthyrning av gruvmaskiner. I somras klev LKAB in som majoritetsägare. Omsatte 311 mkr (2020), antal anställda 160.

△ **Viktigt uppdrag.** Bergteamets uppdrag för Boliden handlar om att säkra produktionen i en del av den svenska basindustrin. Pumpanläggningen är kroppspulsådern i gruvan, funkar inte den blir det snabbt vått om fötterna. Bergteamets Joakim Stighäll och Pontus Westin håller koll på rörsänkningen.

▽ **Rätt placering.** Platsen för det nya borrhålet har Boliden kommit fram till i dialog med sina geologer, som har hög kännedom om området. Det har dessutom bra marginal till framtida brytningsområden. Foto: Patrick Degerman

Satsning. Kristina Viklund på Boliden i samspråk med Ulf Forss, filialchef på Stena Stål i Skellefteå, som har levererat rören. Den nya pumpanläggningen är en viktig strategisk satsning för Boliden. Foto: Patrick Degerman

Boliden bygger ut för att öka takten

I januari nästa år tas den nya högtryckspumpanläggningen i Renströmsgruvan i drift på nivå 880 m. Som mest kommer den att pumpa upp 225 kubikmeter vatten per timme i ett steg till reningsverket ovan jord.

En rejäl kapacitetshöjning för Bergteamets kund, gruvföretaget Boliden AB.

Av TOMMY APELQVIST

– Det är mer än en fördubbling mot i dag, säger Kristina Viklund, senior projektledare på Boliden.

Det behövs. Framtidens brytning i Renströmsgruvan kommer att öka med 25 procent och dessutom röra sig i sidled från tidigare brytningsområden.

– Vi gör stora strategiska satsningar i infrastrukturen. Pumpanläggningen är en central och viktig del, säger Kristina Viklund.

Det gamla systemet blir kvar

en tid innan det tas ur drift. Det har byggts ut etappvis i takt med att gruvan blivit djupare, vilket innebär att vattnet stafett pumpas via olika nivåer. Det slipper man nu när vattnet pumpas i ett steg. Den nya pumpanläggningen ersätter två gamla. På kuppen förlängs serviceintervallen.

– Den nya anläggningen är placerad närmare dagens och framtida brytningsområden, dock med god marginal till mineralrika skikt, säger Kristina Viklund.

RÄTT KLIMAT FÖR RARA VÄXTER

H.A Bygg har flera spännande uppdrag på gång. I Göteborg arbetar de bland annat med ommålning av Bockkranen på Eriksberg, Hotel Draken, Lisebergs badhus samt det nya växthuset i Botaniska trädgården.

– Det är särskilt roligt eftersom växthuset blir ett nytt framtida landmärke i Göteborg.

Av ERICA HOLM

HA Bygg är huvudentreprenör för bygget av det nya växthuset i Botaniska trädgården och arbetet omfattar markarbeten, bergsplintar samt växthus med glastak inklusive stomme med tillhörande installationer.

Arbetet startade i maj och ska pågå till början av 2022. Västfastigheter som beställt arbe-

tet är byggherre och förvaltar tillsammans med Västra Götalandsregionen Botaniska trädgården med tillhörande fastigheter.

– Etapp 1 som vi arbetar med nu är ett helt nytt växthus som byggs på åsen ovanför spegeldammen precis innanför entrén. Det är en satsning inför Botaniska trädgårdens 100-årsjubileum, säger Patrick Lilja, platschef.

Växthuset kommer att visa alpina växter, som växer i stenblock av kalktuff som flyttas från nuvarande växthus. Även lökträdgården får sin nya placering i växthuset på åsen.

– Utmaningen är att skapa en torr miljö för de alpina växter som är känsliga för fukt. Det får absolut inte bildas någon kondens på glaset, så det gäller att hitta rätt balans mellan temperatur och ljusinsläpp.

I nästa etapp ersätts de stora befintliga växthusen, ett bygge som kommer att pågå mellan 2023–2026. Här har entreprenaden ännu inte tilldelats.

– Förhoppningen är så klart att vi ska få fortsätta även med nästa etapp. Det är ett viktigt uppdrag för oss och vi har ett bra samarbete med Västfastigheter samt Botaniska trädgården, som dessutom är en fantastisk trevlig miljö att arbeta i.

"Utmaningen är att skapa en torr miljö för alpina växter som är känsliga för fukt"

PATRICK LILJA,
platschef HA Bygg

Gröna rum.

Patrick Lilja, platschef H.A Bygg, tillsammans med Maria Normark på Stena Stål, som bland annat levererat all armering, på plats i Göteborgs Botaniska trädgård där det nya växthuset börjar ta form.

Foto: Jeanette Larsson Winerö

Stabil trappa. Stefan Nilsson, projektledare på Centrumsvets AB, tillsammans med Jonatan Dahlgren, vd Bro Svets & Montageservice, i den största delen av trappan på våning fem. Plåtarna till trappans räcken är 20 mm tjocka och i grovplåt. Totalt har drygt 30 ton stål levererats till de olika delarna.

Foto: Jeanette Larsson Winerö

Trappar upp i anrik miljö

Bro Svets & Montageservice gör jobb i hela Sverige och är specialiserade inom stålkonstruktioner.

Ett exempel är den spännande arkitektritade trappan i nya kontorsbyggnaden vid Merkurhuset i Göteborg.

Av ERICA HOLM

Bro Svets & Montageservice har sitt säte i Kristinehamn och bildades för 40 år sedan. Företaget startades av Peter Dahlgren men ledes sedan 2017 av sönerna Jonatan, Hampus och Manne.

– Trappan är ett spännande upp-

drag som vi fick i fjol. Den stora utmaningen är själva monteringen av trapporna, bärande balkar och räcken som består av stora tunga plåtar som monterats med millimeterpassning, säger Jonatan Dahlgren, vd.

Monteringen har Centrumsvets AB utfört med projektledare Stefan Nilsson.

Trappan är gjord på uppdrag av Bergman & Höök och finns i det nybyggda kontorshuset i anslutning till det anrika Merkurhuset som uppfördes 1897 på Skeppsbron i Göteborg. Byggherrar är Platzer och Bygg-Göta som tillsammans äger huset.

Stora fönsterpartier gör att den spektakulära trappan som löper

BRO SVETS & MONTAGE SERVICE

Omsätter:

28 mkr.

År i branschen: 40.

Anställda: 19.

mellan våningsplanen blir en viktig del av byggnadens exteriöra karaktär.

– Vår styrka när det gäller den här typen av arbeten är vår kompletta smidesverkstad med 1 400 kvadratmeter produktionsyta, säger Jonatan Dahlgren.

Den är välutrustad med speciellt anpassade maskiner för olika typer av material och arbeten som kapning, klippning, valsning av plåt, balk och profiler,

bockning, skärning, gas, plasma och svetsning i flera olika metoder.

– Vi är inte heller låsta i långa produktioner. utan kan snabbt ställa om till våra kunders individuella behov.

TOR HOLM ERIKSSON

Ålder: 28 år.

Yrke: Projektledare.

Bakgrund: "Jag gick automationsinriktning på ABB:s industriskola, sen började på verkstadsgolvet och jobbade mig upp."

Bor: Vikmanshyttan.

Familj: Sambo.

Intressen: Fotboll.

Håller på: IK Brage.

Kör: En SUV.

TOR HOLM ERIKSSON OM ...

... det bästa med jobbet: "Den ständiga problemlösningen, det gör att ingen dag är den andra lik. Det är kul att gå till jobbet!"

"NU RULLAR DET PÅ BRA"

Åtta frågor till Tor Holm Eriksson, projektledare på industriserviceföretaget Jernbro Industrial Services.

Hur går det för er just nu?

– Bra. Efter det tuffa corona-år som vi har bakom oss, särskilt för fordonsindustrin och stålindustrin, känns marknaden het. Den vill framåt.

Det är full fart igen?

– Det är högtryck. Bland annat har vi mycket på gång i Norrland, där gruvorna och stålindustrin uppgraderas. Det snurrar bra för de stora gruvorna i malmfälten och den delen av landet påverkas just nu av en grön stålvåg och tech-industrins etableringar.

Var det någon av era kundsegment gick emot strömmen när allt annat stannade av?

– Delar av pappersindustrin till

exempel. Onlinehandeln gick ju starkt framåt när alla satt hemma, och behovet av kartonger och liknande ökade

Hur hade du det själv under corona-nedgången, fick du sitta och vänta på jobb?

– Nej, för oss projektledare blir det mer att göra när konjunkturen går ned, då får vi jobba stenhårt i offertstadiet.

Med örat mot rälsen, vad tror du om den närmaste framtiden?

– Industrin gick som aldrig förr före pandemin, och det som händer just nu är att man håller på att köra i kapp tappet. Efterfrågan har ökat, vilket inte minst visar sig i skenande råvarupriser.

Det låter som om det kan bli mycket jobb för er på Jernbro, som lever på service till svenska industriföretag och ägare av samhällsinfrastruktur?

– Ja, det öppnar ju bland annat för ökande behov av underhåll och effektiviseringar.

När den här intervjun är över ... vad gör du resten av dagen?

– Jag ska arbeta med en offert på monteringsmaskiner till ett stålföretag. Vi ska konstruera, svetsa ihop, montera och göra leveransklart till kund.

Ett komplicerat arbete?

– Ja, det är en del avancerade detaljer.

JOBBAR LOKALT OCH NATIONELLT

Jernbro Industrial Services är ett industriserviceföretag med rejäl bredd. Företaget har 900 anställda på ett 30-tal platser från Malmö till Kiruna. Där arbetar de med allt från underhåll och service till engineering, komponentservice, maskinbearbetning, energieffektivisering, industrirör samt partnerskap inom underhåll och energi. Omsättningen ligger på cirka 1,4 miljarder. Jernbros strategi är att jobba lokalt och nära, och att bidra till konkurrenskraft och växtkraft.

Högtryck.

Alexander Forsell, arbetsledare, och Edvin Mitman, arborräre, ligger i för att kunna leverera till kunderna.

Ny bild av kung Erik. Med tillägget "av Pommern" blev kung Erik marginaliserad enligt Herman Lindqvist som skrivit boken Erik – Nordens härskare och sjörövarkung. – Erik är baktalad av 1800-tals historikerna som verkade när den svenska nationalismen växte fram. Han sågs som antisvensk, men i själva verket var han vår första riktiga statsman, säger Herman Lindqvist. Foto: Peter Jönsson

NYTÄNDNING FÖR KUNG ERIK

En svensk kung som verkligen åstadkom saker. Eller mer av en parentes? Författaren Herman Lindqvist lutar starkt åt det tidigare alternativet i sin nya bok om Erik av Pommern.

– Jag insåg att vi vet alldeles för lite om denne märklige man, säger Herman Lindqvist när Tidningen Stål får kontakt med honom i hemmet i Warszawa.

Av THOMAS DRAKENFORS

Erik av Pommern, det är så vi känner honom i dag. En svensk kung som 1397 blev den nybildade Kalmarunionens förste regent. Men det där med "av Pommern" tycker Herman Lindqvist inte om.

– Nej, han kallades aldrig annat än kung Erik under de 40 år han styrde unionen. Efteråt sattes stämpeln "av Pommern" på honom, för att försöka göra honom till en utböling. Han var lika nordisk som alla andra och talade flytande det språk som då talades bland de

HERMAN LINDQVIST

Ålder: 78 år.

Yrke: Journalist och författare.

Bor: Warszawa.

Aktuell: Med boken Erik

– Nordens härskare och sjörövarkung, om Erik av Pommern.

ledande i Kalmarunionen, ett slags danska, säger Herman Lindqvist.

Han blev avsatt i Sverige och Danmark 1439, i Norge 1442, och efter sin långvariga regenttid flyttade han till Gotland. Där levde han på sjöröveri i några år tills han som 67-åring tvingades retirera tillbaka till det pommerska hertigdömet där han var född. Där hann han regera ett tiotal år till innan han avled 1459.

*"... han tände
'älskogs längtan'
hos alla kvinnor"*

Herman Lindqvist beskriver i sin bok – Erik, Nordens härskare och sjörövarkung – kung Erik som både begåvad och något av en hunk.

– Han var i själva verket vår första riktiga statsman, språkkun-

TÄVLA OM HERMAN LINDQVISTS SENASTE

Den här gången kan en lycklig vinnare se fram emot ett exemplar av boken Erik – Nordens härskare och sjörövarkung, som nyligen släpptes.

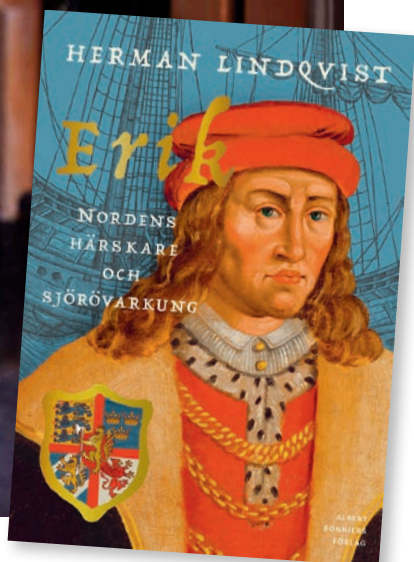
Allt du behöver göra för att delta är att svara rätt på följande fråga: Kung Erik, som Herman Lindqvist skriver om, fick trubbel med en inflytelserik upprorsmakare som så kom att dödas av en av den nutida författaren Niklas Natt och dags forntida släktingar. Vad hette upprorsmakaren?

1. Jacob Johan Anckarström.
- X. Nils Dacke.
2. Engelbrekt Engelbrektsson.

Ditt svar behöver vi senast den 16 december. Skicka det till redaktionen@stenastal.se. Grattis säger vi till **Elisabeth Khysing** på *Krylbo Verkstäder* och **Gert Andersson** på *Industrispår* i Ystad som vann i förra tävlingen. Rätt svar på frågan om karaktärerna i *Jan Lööfs seriealbum Ville* var svarsalternativ X: *Olof Palme* och *kung Carl XVI Gustaf*. De får var sitt ex av *Jan Lööfs* nya bildbok *Skrötnisse* och hans nya vänner.

16/12

... vill vi senast ha ditt svar.

nig, med internationell utblick och kontakter över hela Europa. Till utseendet var han en och nittio med långt gullockigt hår och enligt påvens sändebud tände han "älskogs längtan hos alla kvinnor".

Hur fick du idén att skriva om honom?

– Jag bor i Polen nu för tiden, och jag blev inspirerad när jag besökte hans slott i Darlowo, som hette Rügenwalde på hans tid.

Erik lär ha påverkat den dåtida svenska järnexporten negativt, när han utmanade den tyska Hansans handelsmonopol?

– Nja, det stämmer inte riktigt. Erik kämpade emot Hansans monopol, och lyckades också dämpa det. Han öppnade även flera nya gruvor.

Vilka metaller exporterade vi på den tiden?

– Järn, järnmalm och koppar. Stål hade man ännu inte.

SUDOKU

Lösningen hittar du som vanligt på www.stenastal.se/kundservice/losningar

	1	3		6	8	5		7
9	5	4	1	3		8	2	
		7		5		1		
	7	2				6	8	
		9	6	8			5	
8			7		1		3	
			3	7				4
		6	8			9		
7	4	1	9			3	6	

RETURADRESS:

Stena Stål AB, Box 4088
400 40 Göteborg, Sverige

PLÅTTÄNJARE SOM VÄXER

Variationen på uppdragen är stor, men ett har de gemensamt: Avancerad plåtformning – och med djupdragning som specialitet. Det är en vinnande strategi för familjeföretaget Ingelsten & Co, som nu drivs i tredje generationen.

– I år har vi ökat från 12 till 17 anställda. Snart får vi bygga ut, säger vd Magnus Hägg.

Av TOMMY APELQVIST

När Magnus och kompanjonerna Patrik Modeén och Tommy Bergström, alla in skolade i firman sedan barnsben, tog över 2017 hade de tillväxt i sikte.

I fjol, när det såg som mörkast ut under pandemin, trillade polletten ned.

– Vi fick ett par rejäla uppdrag, bland annat en stororder på stekpannor för Kockums, säger Magnus Hägg.

En typisk produkt för djupdragning av plåt*, där man med under hög press tänjer materialet till önskad form.

– Resultatet blir en sömlös produkt i ett stycke utan fogar och smutsfickor.

Ingelsten & Co ombesörjer hela produktionen – från att klippa och forma råmaterial till avtvättning, blästring med mera till färdiga produkter i kartong.

– Vi jobbar gärna med helhetslösningar, och vill ha serier på minst 5 000 enheter per år och uppåt.

Många uppdrag startar i liten skala och växer då kunden ser fördelarna. Ett exempel är övervakningskameror.

Generationsskiftat. I dag är det Magnus Hägg, Patrik Modeén och Tommy Bergström som driver legoföretaget Ingelsten & Co i Anderstorp. Det grundades 1937 och omsätter drygt 23 mkr. En ny produkt i rostfritt är golvbrunnen till höger. En kakelplatta fästs i ramen och vips – golvbrunnen smälter in i övrigt kakel.

Foto: Jeanette Larsson Winerö

– Starten var ett enkelt hölje. Sen fick vi fler och mer avancerade beställningar i rostfritt. I dag gör vi höljet även till övervakningskameror i högsta säkerhetsklass, säger Magnus Hägg.

De sitter i isoleringsceller hos det mest förhårdade klientelet i amerikanska högriskfångelser, vilket ställer extremt tuffa krav.

– Höljerna ska tåla hårda slag. Och mellanrummen måste vara minimala.

Överlag gillar Ingelsten & Co komplexa former som sätter den egna konstruktions- och verktygsavdelningen på prov.

– Vi tycker om när det blir lite klurigt. Vi har två man som konstruerar pressverktyg för kundernas projekt. Att ha den kompetensen i huset är avgörande.

Framtiden? Tillväxten ser enligt Magnus Hägg ut att fortsätta.

– Dels kan vi behöva öka personalstyrkan ytterligare, dels tittar vi på automatiseringslösningar.

* Djupdragning kallas metoden för plåtformning då djupet är större än halva diametern på en komponent.